

УДК 330.35.02

Тешева Лариса,
д.е.н., доцент,
професор кафедри економіки та менеджменту,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна,
м. Харків, Україна
tesheva@karazin.ua

ДОСЛІДЖЕННЯ ДОСВІДУ ВПРОВАДЖЕННЯ ЗАСАД ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА «ЗЕЛЕНОГО»КУРСУ В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

На сучасному етапі, особливо в контексті сталого розвитку, велике значення надається трансформаційним процесам, спрямованим на вирішення актуальних викликів, що стоять перед багатьма країнами світу, включаючи Україну. Ці виклики включають в себе забезпечення сталого економічного зростання та підвищення рівня життя населення без збільшення навантаження на вже обмежені ресурси, особливо енергетичні. Водночас, зменшення негативного впливу на природне середовище є ключовим аспектом цих процесів.

Для досягнення цих цілей та забезпечення сталого економічного розвитку, важливим стає впровадження концепції циркулярної економіки. Ця концепція розглядається як потужний інструмент для оптимізації використання ресурсів і зменшення утворення відходів. Вона сприяє створенню інноваційних продуктів та послуг, що покликані сприяти сталому розвитку та підвищенню якості життя людей. Однак для успішного переходу до циркулярної економічної моделі важливо створити відповідні умови та регулюючі механізми. Наприклад, це може включати в себе розвиток систем управління відходами та встановлення стимулів для компаній, які використовують вторинні матеріали в виробництві як це відбувається в країнах Європейського Союзу. До того ж, важливо розглядати

циркулярну економіку не лише як інструмент сталого розвитку, але й як засіб досягнення соціальних цілей, включаючи створення нових робочих місць і розвиток громад.

Так, 11 грудня 2019 року в історії Європейського парламенту стало датою офіційного представлення Зеленого курсу Президентом Європейської комісії, Урсулою фон дер Ляєн [1]. Цей амбіційний ініціативний план визначає ключові напрямки дій для Європейського Союзу у питаннях сталого розвитку та збереження навколишнього середовища.

Зелений курс орієнтується на багато аспектів сталості, включаючи збереження біорізноманіття, підтримку сталого розвитку в аграрному секторі, перехід до чистої енергетики, підвищення сталості виробництва, модернізацію будівництва та інфраструктури, поліпшення мобільності, зменшення рівня забруднення та боротьбу з кліматичними змінами. Ця широка програма спрямована на трансформацію ЄС у стійкий та конкурентоспроможний регіон, який активно приймає виклики, пов'язані з сучасними екологічними питаннями і працює над впровадженням інноваційних підходів у всіх сферах життя та господарювання.

Європейський Зелений курс було запроваджено як важливий крок у реалізації сталого розвитку в Європейському Союзі. Ця дорожня карта передбачає низку заходів, спрямованих на створення на рівні ЄС ефективної, стійкої та конкурентоспроможної економіки. Однією з ключових меть цього ініціативи є досягнення кліматичної нейтральності Європи до 2050 року.

Імплементация цих заходів стимулюватиме економічний розвиток у регіоні та сприятиме покращенню здоров'я та якості життя громадян. План Зеленого курсу визначає шляхи до зниження викидів вуглекислого газу, підвищення енергоефективності, розвитку відновлювальних джерел енергії та стимулювання «зеленого» інноваційного сектору.

Крім того, цей ініціатива спрямована на розв'язання кліматичних та екологічних викликів, що стоять перед ЄС, і варто зазначити, що цей процес є інклюзивним, охоплюючи всі галузі

функціонування союзу. Він створює можливості для позитивних змін у різних сферах життя, робить акцент на сталому розвитку та сприяє інноваційному «зеленому» переходу, який має важливе значення для екологічної та економічної майбутньої стійкості Європейського Союзу.

Аналіз досвіду впровадження циркулярної економіки в країнах Європейського Союзу може бути корисним для розуміння тенденцій, стратегій та практик, які сприяють збереженню ресурсів і прискорюють перехід до більш сталої економічної моделі.

11 березня 2020 року Європейська Комісія представила План дій щодо циркулярної економіки як частини промислової стратегії ЄС, що передбачає такі ключові заходи [2, с. 8]:

- перетворення стійких продуктів у норми в ЄС. Комісія пропонує законодавство щодо сталої товарної політики для забезпечення довшого життєвого циклу продукції, що розміщується на ринку ЄС, сприяння її повторному використанню, ремонту та утилізації, гарантуючи при цьому використання вторинних матеріалів замість первинної сировини у процесі виробництва;

- надання споживачам більш широкого доступу до надійної інформації з таких питань, як ремонтпридатність та довговічність продукції;

- зосередження уваги на секторах, які мають великий потенціал для кругообігу та використовують найбільше ресурсів;

- зменшення відходів.

Представлення Плану дій щодо циркулярної економіки як частини промислової стратегії Європейського Союзу свідчить про серйозну ангажованість Європейської Комісії у питаннях сталого розвитку та збереження природних ресурсів. Ця ініціатива відзначається значущістю, оскільки циркулярна економіка визнається ключовим елементом для досягнення цілей щодо зменшення відходів, оптимізації використання ресурсів та зменшення впливу на навколишнє середовище для країн Європейського простору.

План дій також вказує на важливість інтеграції циркулярної економіки в загальну стратегію промислового розвитку ЄС. Ця

інтеграція сприятиме підтримці інноваційних підходів у виробництві, споживанні та управлінні ресурсами, сприяючи тим самим підвищенню конкурентоспроможності європейських компаній і створенню нових ринків та робочих місць.

У великій мірі цей План дій визначає майбутнє промисловості та економіки ЄС, де ресурсощадність, зменшення викидів та створення цінності з вторинних ресурсів стають основними пріоритетами. Ця ініціатива свідчить про готовність Європейського Союзу брати на себе глобальне лідерство у питаннях сталого розвитку та екологічної відповідальності.

Список використаних джерел:

1. Європейський зелений курс та потенційні наслідки його впровадження сусідніми державами для України. *Дослідження Ради зовнішньої політики «Українська призма»*. Режим доступу: <http://prismua.org/wp-content/uploads/2022/01/Green-Deal.pdf>

2. Підвищення конкурентоспроможності ЄС: циркулярна економіка: монографія / кол. монографія за ред. О.Є. Кузьміна, О.Г. Мельник, Н.І. Горбаль. – Львів: Міські інформаційні системи, 2021. – 190 с.

3. Зварич І. Я. Платформи структурних перетворень в напрямку стійкої моделі циркулярного зростання. *Сучасні перетворення міжнародного бізнесу : матеріали II Всеукр. Наук.-практ. конфер.* 16 квіт. 2019 р. Харків, 2019. С. 49-51.